

Отже, існуючий асортимент пестицидів дозволяє надійно захистити при необхідності рослини, від більшості небезпечних шкідливих організмів. Однак для екологічно обгрунтованого застосування хімічних засобів необхідно їх використовувати з урахуванням економічної доцільності (ЕПШ), найменш вразливими для природи людини методами.

Підсумовуючи матеріал, наголошуємо, що класичний досвід використання пестицидів слід поповнювати новими методами і технологіями, що є основою сучасного рентабельного, продуктивного та екологічно обгрунтованого землеробства.

Посилання:

1. Надійна гра в захист. *Зерно*. 2024. №2 (211) С. 82-87.
2. Методики випробування і застосування пестицидів. За редакцією професора С.О. Трибеля. Київ: Світ. 2001. 446 с.
3. Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні. Дніпропетровськ. 2006. 318 с.
4. Писаренко В. М. Інтегрований захист рослин. Писаренко В. М., Піщаленко М. А., Поспелова Г. Д., Горб О. О., Коваленко Н. П., Шерстюк О. Л. Полтава. 2020. 245 с.

УДК 631.54:633.88(477)

С. В. Полинь, викладач

Малинський фаховий коледж

**СУЧАСНИЙ СТАН ВИРОБНИЦТВА ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН В
УКРАЇНІ**

Постановка проблеми. Вирощування лікарських рослин в Україні зіштовхується з низкою проблем, які обмежують ефективність галузі. Однією з основних проблем — це недостатнє фінансування і відсутність інфраструктури для обробки рослинної сировини. Низький рівень інвестицій у цю галузь призводить до того, що фермери не можуть собі дозволити купівлю сучасного обладнання, яке б дозволило підвищити врожайність та якість лікарської сировини. Більшість підприємств використовують застарілі технології, що негативно впливає на кінцевий продукт. Ще одним важливим чинником є відсутність кваліфікованих спеціалістів у галузі вирощування лікарських рослин. Вища освіта в Україні недостатньо готує фахівців для роботи у цій специфічній галузі. Відсутність

відповідної підготовки ускладнює процес запровадження інноваційних технологій вирощування, збору та обробки лікарських рослин. Окрім того, Україна має потенціал для розширення експорту до країн Азії, зокрема до Китаю та Індії, де існує високий попит на рослинні засоби, що використовуються в традиційній медицині. Однак для збільшення експортного потенціалу необхідно звернути увагу на питання сертифікації продукції, що відповідає міжнародним стандартам. Багато країн вимагають наявності сертифікатів органічного виробництва, що гарантують відсутність пестицидів та хімічних добрив у процесі вирощування сировини.

Зростаючий попит на органічні продукти у світі відкриває нові можливості для українських виробників лікарських рослин. Вирощування рослин за органічними стандартами стає все більш популярним, оскільки споживачі все частіше віддають перевагу продуктам, які не містять штучних хімічних речовин. Для України цей напрямок має великі перспективи, зважаючи на багаті природні ресурси та відносно невеликий рівень забруднення ґрунтів у порівнянні з іншими країнами.

Також необхідно звернути увагу на питання законодавчого регулювання якості продукції. Впровадження стандартів, які відповідають вимогам міжнародних ринків, дозволить українським виробникам конкурувати з іноземними компаніями та підвищить довіру до української продукції на світовому ринку.

Основний матеріал дослідження. Ринок лікарських рослин в Україні є нестабільним, що зумовлено коливаннями попиту на відповідну сировину та обмеженою тривалістю її зберігання. Як відзначає Є. Ткачова [4], попит на лікарські рослини залежить не лише від вимог виробників, але й від строку придатності сировини. Особливістю цього ринку є залежність властивостей лікарських рослин від біологічно активних речовин, що в них містяться, та умов їх вирощування. На міжнародній арені лікарські рослини займають важливе місце в системах охорони здоров'я багатьох країн.

Органічне вирощування лікарських рослин стає дедалі популярнішим на світовому ринку через зростаючий попит на екологічно чисту продукцію. В Україні є потенціал для розвитку цього напрямку, зважаючи на багаті природні ресурси та екологічно чисті території, зокрема в Карпатському та Поліському регіонах. Однак для розвитку цього сегменту необхідні серйозні інвестиції в сертифікацію продукції та відповідні технології.

Попри ці виклики, українська галузь виробництва лікарських рослин має деякі позитивні тенденції. Наприклад, за даними Н. Приведнюк [5], із Науково-дослідної станції лікарських рослин Інституту агроєкології та природокористування, найпоширенішими культурами, які вирощують в Україні, є ромашка, розторопша, м'ята, ехінацея пурпурова, шавлія, календула та інші. Це свідчить про існування сталого попиту на такі рослини як на внутрішньому ринку, так і за кордоном.

Коріандр використовується у кулінарії, для виробництва лікарських препаратів та косметичних засобів. До того ж за складом ефірне масло коріандру стабільне та майже не відрізняється залежно від сорту чи зони вирощування [3]. Причому за століття використання коріандр набув поширення і як лікарська, і як кулінарна, і як ароматична рослина. Важливим також є те, що своє застосування має фактично кожна частина цієї культури, адже листя найчастіше використовують в кулінарії та медицині, жирну олію – у миловарінні та текстильній промисловості, ефірну олію – в медицині та парфумерії. Насінням ароматизують хліб, печиво, його додають в соуси та приправи, а шрот йде на корм тваринам [2].

Зростаючий попит на природні лікарські засоби у світі стимулює розвиток вітчизняного ринку. За оцінками експертів, частка препаратів на основі лікарських рослин у світовому фармацевтичному ринку складає від 30 до 50 %. В Україні ці показники також зростають, і нині більше 15–20 % лікарських засобів, реалізованих на внутрішньому ринку, мають рослинне походження. Зростаючий інтерес до рослинних препаратів пов'язаний зі збільшенням кількості досліджень, які підтверджують ефективність використання лікарських рослин для лікування різних захворювань. Протягом останніх п'яти років в Україні було зареєстровано більше 500 нових препаратів на основі лікарської сировини, що свідчить про значний потенціал галузі [1].

Останні тенденції у сфері органічного сільського господарства відкривають нові можливості для українських виробників лікарських рослин. Органічна сертифікація, яка гарантує відсутність синтетичних пестицидів і хімікатів у виробництві, підвищує конкурентоспроможність продукції на світовому ринку. З огляду на зростання попиту на екологічно чисту сировину, українські фермери можуть отримати додаткові вигоди від переходу на органічне вирощування лікарських рослин. Державна підтримка може стати ключовим фактором для розвитку галузі вирощування лікарських

рослин. Запровадження програм підтримки фермерів, субсидій на придбання сучасного обладнання та розробка інноваційних технологій допоможуть збільшити обсяги виробництва. Окрім цього, важливо вдосконалити законодавство в частині регулювання стандартів якості та екологічної сертифікації продукції, що дозволить підвищити конкурентоспроможність українських лікарських рослин на міжнародному ринку.

Висновки. Розвиток виробництва лікарських рослин в Україні потребує комплексного підходу, що включає підтримку з боку держави, покращення інфраструктури та інвестиції у наукові дослідження. Незважаючи на низку проблем, таких як скорочення посівних площ, втрати через анексію Криму та військові дії, галузь має значний потенціал для зростання. Українські виробники мають можливість розширити своє виробництво завдяки зростаючому попиту на лікарську сировину як в Україні, так і за кордоном. Отже, виробництво лікарських рослин в Україні стикається з численними викликами, такими як недостатня державна підтримка, нестабільність ринку та відсутність сучасних технологій для вирощування та переробки сировини. Україна має значний потенціал для розвитку, однак для його реалізації необхідно подолати низку викликів. Основними перешкодами є недостатня інфраструктура, нестабільний ринок і брак інвестицій. Водночас використання інноваційних технологій, органічне виробництво та активна державна підтримка можуть стати ключовими факторами, що сприятимуть успіху галузі. Експорт лікарських рослин до країн Європи та Азії, а також зростаючий попит на натуральні продукти відкривають для українських виробників нові можливості для збуту та розширення ринків.

Посилання:

1. Лікарські рослини: традиції та перспективи досліджень. Бюро Президії НААН. URL: http://naas.gov.ua/news/?ELEMENT_ID=2829
2. Дейна Д. «Своя ніша»: як Україна опинилася в п'ятірці експортерів коріандру. URL: <http://agravery.com/uk/posts/show/cvoa-nisa-ak-ukraina-opinilas-v-patirci-eksporteriv-koriandru>
3. Коріандр: лікарські та корисні властивості. URL: <http://likarski-roslini.net.ua/koriandr-likarski-ta-korisni-vlastivosti>
4. При вирощуванні 90% українських лікарських трав використовують пестициди. URL: <https://agro-smart.com.ua/ua/news/pri-vyraschivanii-90-ukrainskikh-lekarstvennykh-travispolzuyut-pestitsidy>
5. Як заробити чверть мільйона за сезон: бізнес на шавлії, м'яті, мелісі. URL: <https://agreview.com/news/yak-zarobyty-chvertmiljona-za-sezon-biznes-na-shavliyi-myati-melisi?page=2>.